

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

виносить: в Австрії:

на цілий рік . . . 24 K
на пів року . . . 12 K
на чверть року . . . 6 K
на місяць . . . 2 K

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодинокі числа по 10 центів.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових пошлєв М. Шашковича.

Виходить у Львові що дня крім
неділь і руских свят о 5 год.
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Хмельовського ч. 15, II.
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в пасса-
жі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на
попередню засторогу.

Рекламаці лише неопечатані
є вільні від пошти. — Оповіді,
звичайні приймають ся по ц. 1
20 с. від стрічки, а в „Надіслан-
нім“ 40 сот. Подяки і приватні
дonesення по 30 сот. від стрічки

Борба німецьких вільнодумців проти християнських суспільників.

(Х) Новітнє вільнодумство і мнимо по-
ступовість не можуть ніяк погодити ся з хри-
стіянсько суспільною ідеєю і наслідком того
веде ся завзята борба між тими двома супе-
речними світоглядом. Німецькі вільнодумці
добули всіх сил і засобів підчас останніх ви-
борів до держ. ради, щоби поковати христ.
суспільників і підорвати їх передове становище
в парламенті. Тепер ще радіб віденьські
вільнодумці і поступовці здобути втрачене
давніше верховодство в раді міській у Відні,
а що наближають ся нові вибори до ради мі-
ської, отже й уживають всіх способів, щоби з
відтам виперти христ. суспільників. Але хто
тілком мав нагоду придивити ся жидівсько-лі-
беральній господарці у Відні з давніших ча-
сів, а порівняти сей давній вигляд Відня з
нинішнім з того часу, як др. Люеґер станув
на чолі Відня і перерізав там далекосяглі ре-
форми, сей міг впевнитися, як далеко, як да-
леко поступив Відень на кождім полі з того
часу. А що кождий безсторонний населенець
Відня бачить се на кождім кроці і з того ста-
новища може тільки в признанні відносити
ся до христ. суспільників, у котрих руках спо-
чиває управа міста, отже треба було з иншо-
го боку зайти, щоби підорвати довіру до
христ. суспільників в широких верствах на-
селення.

Вільнодумне і ніби поступове дневникар-
ство почало отже на всі заставки голосити,
що христ. суспільники, се „воєнне сторонни-
цтво“, котре радо би вмотати Австрію у вій-
ну з Італією і привернути світське панованє
Папи, а тим способом тисячі молодих людей,
вирвано би з родинного огнища і вислано на
боявище.

В дійсности однак справа представляє ся

зовсім інакше. Італія кинулась необачно до
війни з Туреччиною о Триполітанію, а сим
скрутним положенням Туреччини моглиб поко-
ристуватись Балканські держави, щоби Ту-
реччині наробити клопоту. Через те моглаб
Австрія опинитись в труднім положенні, бо
не моглаб спокійно приглядатись балканському
заколоту і булаб приневолена в суперечно-
сти до Італії і Росії спинити сей заколот.
Тимто справедливо гр. Еренталь виміг на Іта-
лії заперенє, щоби на случай перекинення по-
жежі на Балкан Італія там не вмішувала ся.
Розходило ся отже о се, щоби Італія не спи-
нювала в таким случаю заходів Австрії до у-
держави мира на Балкані.

Тимчасом Італія виставила, як звичайно
дневники 13-й корпус на північній границі, а
се приневолило також Австрію подумати про
обезпечу своєї південної границі. Почало ся
наслідком давнєнє на тривогу, що Італія мо-
же се вважати воєнними заходами Австрії
проти неї виміреніми а ці заходи приписува-
но мнимому „воєнному сторонництву“ христ.
суспільників. Цісар рішив сю справу, висло-
вивши повне довіру гр. Еренталю і бороть-
ба, котрої потребували німецькі вільнодумці
проти христ. суспільників для підорвання їх
впливу при громадських виборах, затихла, не
чутно і про „воєнне сторонництво“, котре ви-
думали вільнодумці, щоби лякати спокійних і
мирнолюбних Віденців перед виборами.

Подібним способом і наші домашні віль-
нодумці і поступовці пустили поміж широкі
верстви рускої суспільности видумку, начеб
руске Христ. Сусп. сторонництво утворило ся
в тій цілі, щоби зробити з Поляками угоду
в справі виборчої реформи соймової понизше
мінімальних домогань укр. клубу, щоби захо-
пити соймові мандати у свої руки. Показа-
лось тепер наглядно після зборів Христ. сусп.
Союза і ухвалених там резолюцій, що така
погана видумка була викувана у вільнодум-
ній кузні для дискредитованя христ. суспіль-
ної ідеї серед рускої суспільности. В цілій на-

готі виявила ся безосновність і злоба такої
видумки, які можуть повірити хіба старі
діти.

По процесі о головну зраду.

(передовиця Володимира Барвіньського).

(Дальше).

Обговоривши відтак відносини польського
дневникарства тодішнього до тодішніх подій
і становище „Слова“, писав Вол. Барвіньський
дальше так про вислід процесу в IV частині
своїй передовиці:

„З тяжким, невимовним болем прихо-
дить ся нам дати відповідь на поставлене пи-
танє: якою виявилась перед судом та всім
нам дорога ідея народна, та справа руска, ко-
трій, як нам всім до недавна здавалось, до-
вело ся в тім процесі відіграти найвиднішу
ролю? Чи справді она виявилась і якою вия-
вилась? А не тому наш біль так великий, що
може не стає нам сили сказати повної прав-
ди, але тому, що болить серце і то тяжко
болить, розглядати свої власні рани, на місце
золотих, рожевих надій розглядатись в сум-
них розчарованях і там, де бажалось надіти
світлість і салу народної ідеї, животворну
проповідь будучности народної, оглядати зруй-
нований, а навіть осквернений престол своєї
власної святині народної.

Чи виявилась народна ідея нашої Руси
в тім процесі?

Підсудимі, а іменно ті найвидніші —
о. Наумович, В. Площанський і А. Добрнян-
ський, про котрих ми вже поперед згадували,
— були безперечно Русини. І рід і становище
і довго пережиті літа, ба і вік цілий, пере-
житий на видноті нашого відродження народ-
ного, викладали на них не тільки право, але і
почесний обов'язок виявитись тут ісповідника-
ми і подвижниками рускої народности. А ще
коли згадаеш, в чім то обвиняв їх прокура-
тор в своїм так широко розведеним акті об-

жалованя: в запроданню своєї власної справи
народної, в зрадї свого власного народу, в не-
почесній службі задля марної мамони, от і
думав і надіав ся кождий, хто чує важкість
і тяжку обиду в таким обвиненні, що отут
сторічними устами озве ся обиджена ідея
народна, а поторохивши обвинення, яких ніко-
ли патріот на собі перенести не може і не
сміє, воскресне, як той фенікс з попелища
акту обжалованя і розсвітить сонце правди,
Евангеліє народної віри. — „крильцями
сплесне“, — як мовляв наш Маркіян Шаш-
кович, — „страшене, зловотить, під небо до сон-
ця ген-ген полетить; під небом край сонця
сонечком повисне: і буде літати і буде співа-
ти і о рускій славі скрізь світу казати“.

Чи так же оно сталося? Не годилось би
може на першім місці говорити про язик, в
якім обсягались, і оправдувались ті найго-
ловніші в поміж обжалованих, колиб язик
не був власне одним з найперших і найваж-
ніших знамен народности. Не можемо і не
хочемо докоряти пп. Огоновському, Нячасні,
Маркову, Площанському і др. за те, що они
відповідали по польськи, а не по руски, бо
тут була помилка по стороні судіїв присяж-
них, котрі, не знаємо з яких причин, думали,
що обжаловані будуть говорити по російськи
а не по руски, і доперва по промовах Шпун-
дера і Залуского обьявили, що зовсім розумі-
ють по руски. Вже инша річ, для чого ті же
обжаловані по тім заявленню судіїв говорили
дальше по польськи а не по руски? Се іменно
відноситься до о. Наумовича, котрий давав
відповідь вже по Шпундері і по Залуским (ко-
трі говорили по руски і найменшої пере-
решки і непорозуміння з сторони судіїв!),
коли вже і трибунал і судії присяжні заяви-
ли, що розуміють по руски, а п. сов. Будзи-
новський виразно навіть аж по два рази звер-
тав увагу о. Наумовича, що має право і мо-
же без всякої перешкоди відповідати по ру-
ски. О. Наумович мимо того відповідав по
польськи. Ад. Добрнянський відповідав по німе-

Антін П. Чехов.

Ніч перед судом.

(Оповіданє підсудного).

— Пане, біди не минути! — сказав віз-
ник, звертаючи ся до мене і показуючи бато-
гом на заяця, що перебіг нам дорогу.

Я і без заяця знав, що моя будучина
розпучлива. Іхав я в с-ий окружний суд, де
був зневолений засісти на лаві обжалованих
за двоєженство. Погода була страшна. Коли
я вночі приїхав на почтову стацию, то мав
вид чоловіка, якого обліпили снігом, облили
водою і сильно висікли — а до того я оздоб,
промок і був оголошений монотонним трясен-
ням воза в дорозі. На стациї стрінув мене
стацийний дозорець, високий чоловік в калі-
сонах з синими пругами, лисий, заспаний і з
вусами, які — як здавало ся — росли з ніз-
дрів і не дозволяли ему нюхати.

А понюхати — признаю ся — було що.
Коли дозорець, бормотючи, сопучи і шкраба-
ючи себе за ковніром, отворив двері до ста-
ційної „комнати“ і мовчки вказав мені лік-
тем на місце мого спочинку, мене обняв гу-
стий запах квасу, ляку і роздавленої блощи-
ці — і я мало не задавив ся. Бляшана лям-
почка, що стояла на столі і освічувала дере-
в'яні некрашені стіни, коптіла, як головня.

— Алеж і сомб у вас, сеньоре! — ска-
зав я, входячи і кладучи валізу на стіл.

— Дозорець понюхав воздух і недові-
рливо покивав головою.

— Пахне, як звичайно — сказав він і
поскробав ся. То вам таке з морозу. Візники
при конях сплять, а пани не пахнуть.

Я відправив дозорця і почав оглядати
своє хвилює приміщенє. Канапа, на якій я
мав лягти, була широка, як ліжко на дві осо-
би, оббита восковим полотном і була холодна,
як лід. Крім канапи в комнаті були ще: ве-
лика залізна печ, стіл зі згаданою лямпочкою,
чийсь шапка, чийсь ручна подорожна торба і
параван, що загороджував кут. За параваном
хтось тихо спав. Оглянувшись, я постелив
собі на канапі і почав роздягати ся. Мій ніс
скоро привик до воні. Знявши сурдут, ша-
вари і чоботи, я без кінця натягав ся, під-
сміхував ся, корчив ся, а дальше підскакив
біля залісної печі, високо підносячи свої бо-
сі ноги... Сі підскоки мене ще більше загірли.
Лишало ся ще після того, розтягнути ся на
канапі і заснути, та тут лучила ся маленька
пригода. Мій погляд упав ненадївно на пара-
ван і... уявіть собі мій переляк! З поза пара-
вана гляділа на мене жіноча головка з роз-
пущеним волосєм, чорними оченятами і ви-
щиреними зубочками. Її чорні брови піднима-
ли ся, на щоках грали гарненькі ямочки —
очевидно, она сьміяла ся. Я змішав ся. Коли
головка завважала, що я її побачив, також
змішала ся і сховала ся. Немов би виноватий,
потупивши зір, я смирененько попрямував до
канапи, ляг і накрив ся шубою.

„Яка пригода! — подумав я. Отже она
бачила, як я сказав! Негарно!“

І пригадуючи черти гарненького личка,

я поневолі розмірив ся. Образи, оден красний
від другого і більше захоплюючий сновали
ся в моїй уяві... і... немов би за кару за гріш-
ні мисли, я нараз почув на своїй правій щоці
сильний, пекучий біль. Я схопив ся за щоку,
нічого не зловив, але догадав ся, в чім діло:
запахло роздавленою блощицею.

— Чорт знає, що таке! почув я в той
сам час жіночий голосок. — Прокляті блощи-
ці, мабуть зісти мене хотять!

Гм!... Я згадав про свою добру привичку,
брати все з собою в дорогу перський порошок.
І сим разом я не спроневірив ся моїй при-
вичці. В яку секунду я витягнув з валізи
бляшанку з порошком. Лишало ся тепер за-
пропонувати гарненькій головці середник від
„енциклопедії“ і знакомість готова! Але як
се зробити?

— Се страшно!

— Пані — сказав я можливо солодень-
ким голосом. О скільки я зрозумів ваш о-
ставний оклик, вас кусають блощиці. У мене
є перський порошок. Коли зволите, то...

— Ах, прошу!

— В таким случаю, я зараз... лише на-
дагну шубу — утішив ся я — і принесу..
— Ні, ні!.. ви крізь параван подайте, а
сюди не заходіть!..

— Я й сам знаю, що через параван.
Не лякайте ся, прецінь я не баши-бузук..
— А хто вас знає! Нарід з вас про-
бжкий!..

— Гм!... А колиб навіть і поза параван,
Тут нема нічого незвичайного... тим більше,

що я доктор — збрехав я — а доктори, ча-
стні пристави і дамські фризьери мають пра-
во вдирати ся в приватне житє.

— Ви правду кажете, що ви доктор?
Серіозно?

— Слово чести. Чи дозволите, щоби я
приніс вам порошок?

— Ну, коли ви доктор, то прошу.. Але
на що вам трудити ся? Я можу до вас ви-
слати мужа... Федю! — сказала брунетка, об-
низивши голос. — Федю! Та збуди ся, леда-
ре! Встань і піди за параван! Доктор такий
ласкавий, він хоче дати нам перського по-
рошку.

Приява за параваном Федя була для ме-
не приголомшуючою новиною. Мене немов би
ударило обухом... Мою душу наповнило почу-
ване, яке, по всій імовірности, досвідчає ку-
рок оружя, коли не випасть: і совітно, і до-
садно і сумно... В мене на душі стало так
погано і таким огидним видавав ся мені той
Федько, коли вийшов з поза паравана, що я
мало не крикнув: „караул!“

Федько був високий, жилим чоловіком,
літ п'ядесяти, з сивими бокобородами, зі сти-
сненими урядничими губами і з синими жил-
ками, які без порядку бігали по его носі і
він був в шляфроці і пантофлях.

(Конець буде.)

чки. Не думаємо, щоб се сталося з трусливості або ad captandam benevolentiam..., як і не думаємо, щоб що йно згадані обжаловані через то хоч троха що собі помогли.

Чиж подумали над тим, до чого се веде таке їх поступоване, яке наслідство має оно для нашої справи, в якій світлі виставляє її перед світом? На чий жеж млин та вода? Чи не грає ся тут комедія, та ще комедія страшно сумна, а для народу понижаюча? От ми з давен давна побиваємось за рівноправностю нашої народності, нашого язика; пишемо меморіяли, товчемося з жалобами по всяких судах і трибуналах, допомагаємось наших конституційних поручених прав, пишемо від „Рускої Ради“ на весь край голосні відозви: „ой братя стережіть і держім ся наших прав, пішім і говорім перед судами і всякими урядами тільки по руски, тільки рускими буквами і янших писем не приймаймо, шануймо самі себе, бо як самі себе — наших прав не пошануємо, то ніхто їх не пошанує!“ — а ось приходить сама найторжественніша хвиля і ті самі, що все те писали і так горячо до своїх братів відкликалися, ті, що вже і самі не одного з своїх поменших братів нераз власною рукою у своїх письмах за непошановане сего права, сеї святості народної на всенародне позорище яко народного зрадника виставляли, ті, що йдуть самим передом, що на них очі всіх малих братів, як на провідників звертають ся, — ті самі і то перші в найважливішу хвилю цуряють ся своєї власної заповіді, народного обов'язку, народної повинности! Щож, чиж не бем се ми себе самих по лизу, чи не задаємо неправду нашим власним словам, нашим стремленням, нашим жаданням? Чи не робимо ми самі простої химери з нашої народної справи? Ось тільки послухаймо, як радують ся з сего наші противники, як вас вихваляють і слів похвали не беруть, що ви так гарненько, та як гарно, краще, як родовитий Поляк, говорите по польски! З превеликої радости кладуть вас мало що не на рівні з самим Мицкевичом! А наша бідна Русь, як та сирота-покутниця, що її відцуралися батько мати, стоїть бідняк у порога — якжеж тяжко засоромлена, якжеж обезславлена, яка безталанна, що і не знає де дітись, хіба із стиду під землю провалитись!

Та коли то ще на тім скінчилося! Щоби оправдати себе, для чого не говорять по руски, а по польски, подає о. Наумович, що буде мусів в своїй промові говорити про висші поняття і річі, а се було би йому тяжко а навіть неможливо в уживанні у нас мові рускій! Ми ледви дали віру нашому слухові, та нікуди правди діти, такі дочулися, з невисловним болем дочулися тих слів. Ми довго наслухували і слухали тих довгих бесід, голошених в польській мові, шукали тих високих понять і річей, і не вийшли ні одного слова, ні одного поняття, которого не можна передати в наших рідній, тут в краю уживаннім язичі. І щож се питаємо? Чи се нова прислуга для народної справи? З якої се причини і в якій цілі голосить ся се так поважними устами, та ще перед судовим трибуналом, в слух цілого світа? В наших рідній народній язичі рускій мислав Тарас Шевченко свої безсмертні думи і пісні, воскресив нашу Русь до життя, в тім язичі розвилася ціла наша на весь світ голосна поезія, в ній покладала нарід в десятиках тисячах приповідок свою глибоку філософічну мудрість народну, наш рідний язик понадбив ся вже і на те, щоб в ній передати найвищі ідеї Гетого і Шекспіра; ми учимо і вчимо ся в тім язичі не тільки в народних і середніх, але і в найвищих школах, бо в університеті, ми бажаємо і жадаємо для сего язика вступу до всіх шкіл нашої Русі до всіх судів і урядів, ми дорожимо ним як найбільшим скарбом народним, боремося за его права, хоронимо его від затрати, — а тепер нараз він не надобить ся навіть до того, щоб в тім язичі боронитись проти акту обжалованя, который ледво-ледво сам на силу купи держить ся, — сей язик неспосібний до того, щоб в ній боронити справи народної? І се голосить перед світом той, що сам вже за молодих літ почувши солодкі світи в тім же язичі нашого Маркіяна Шашкевича, Николая Устияновича, Могильницького і ви, напоїв ся новим життям і вірою в будучність нашого народа, а по своїх в тім же язичі писаних творах для просвіти народа, сам міг оцінити силу сего язика і пізнати, що сей язик і тільки сей наш рідний язик дає життя і зріст і силу нашим думкам, нашим народним стре-

мленням, нашому почуттю народному! А не сказано сего так тільки мимоходом, бо таж сама гадка о низости, чи безсилности нашого язика висказана також і в листі до Ад. Мазура, відчитанім в часі розправи, — вже не згадуючи о інших подібних висказанях.

А годі нам промовчати і ті язикові виводи, які в дальшій розправі як раз вказали до повисшого замовлення. Коли о. Наумович узнав за відповідне виводити свої знання теорії о племінній і язиковій єдності 60-и мільонів, Ад. Добрянський, который, як се вже довідно звісно, не знає навіть говорити нашим язиком, думає підпомогти ті теорії тим, що перед суддями, несвідомими філології, покликав ся між иншими і на Мікросича, яко на такого, що не узнає самостійности руского язика, — того самого Мікросича, который власне цілим своїм науковим авторитетом вступив ся за відрубню самостійности нашого руского язика зарівно від польского, як і від великоруского!! Досі думали ми, що вислід славянської філології у нас вже на стільки знані, що спір проти самостійности руского язика неможливий. Тимчасом показує ся, що бодай для деяких людей славянської філології якби зовсім не було і що помімо неоспоримих доказів самостійности руского язика навіть через російських учених, як Петро Лавровський, В. Даль, А. Пипин, помімо наукових доказів Мікросича, Максимовича, Житковського, Потєбні, Малиновського і мн. др. — все таки стара пісенька співає ся і оспорюють ся права рідного язика рідними синами в польскім і німецьким язичі!

А в якій же цілі? Чи може, щоб звелачити свій нарід, щоб надати йому сили і поваги? Чи може була згода хоч би у самих підсудимих що до язика, який би слідувало прийняти на місце свого рідного? Вже о. М. Огоновський заявив, що нарід не вміє говорити по російски, В. Площанський заявив, що узнає малорущину і пише по малоруски „в пристосованю до понятій інтелігенції“, А. Ничай і Ис. Трембицький доказували, що свої часописи видавали в рускій а не російській язичі — і справедливо. Та нарешті і сам о. Наумович, побачивши, що і його язикові виводи не дуже припали до вигоди, і навіть послужили за оружа прокураторови, заявив при кінці розправи, що він пише по малоруски, а тільки часом „біжить ввиродбленим язиком“!

Якуж повагу могли здобути повисші заявленя для нашої справи народної, для наших стремлень — і чи се можуть бути такі наші стремлення? Щож се за страшна путаниця, яка безодня пропасть! От ми вже стільки десятиків літ працюємо над відродженням і розвитком нашої народности, не за довго буде вже сто літ, як твори Котляревського звістали світу нове відродження нашої приспаної тисячлітної словесности, а ось тепер нараз немов би спала якась памороча на наші очі і ми мали би навіть не знати сеї найпростішої, найпершої річі, яким нам язиком говорити і писати, ми мали би навіть не знати, хто ми і який нарід? Чиж се не наруга на наших батьків і дідів, що так трудилися для добра нашого народа з таким патризмом і з такою твердою вірою в нашу будучність, розбудили его до життя і вказали йому ясну дорогу его великого післанництва? То нашим батькам стало в 1848 р. рідного язика і слів і сили, щоб рідним словом розбудити тяжку сонливість народа, в тім же язичі так горячо і щиро і основно розправляли на першім зїзді руских учених, а тепер не мало би стати навіть на стільки слів рідної мови, щоб нею висказати свою оборону, ба, що треба навіть йти до сусіда зажитатись не тільки огню і патризмом, але й самим язиком, котрим би ми могли порозумітись і зрозуміло висловитись?!

А до чогож се веде? Який же язик хочете прийняти? Може російський, до которого не було смілости явно признатись, а которого не вміє і не знає не тільки наш руский нарід, не тільки наша руска інтелігенція, але навіть не всі підсудимі?! А чи бачите, яка найближша сего конвенція? Ото, скоро не хочете рідного руского язика, скоро оспорюєте его самостійність і пригожість для свого розвитку, так чиж не пускаєте води на млин наших польонізаторів, чи не оправдуєте їх жаданя і стремленя, щоб наші Русі накинати, замість рідного язика руского, польский, котрим ви вже самі і другі підсудимі так плавно толкуєтесь, і як хвалитеся, ним навіть і в дома часто з сусідами розмовляє-

те? Сеж річ так ясна, що коли тільки відкидаєте рідний язик руский, а навіть перечите его самостійність і спосібність до повного вислову, тим готовите поле не для російского, навіть не для церковного, але для польского і тільки для польского язика. Виж не сказали нічого иншого як тільки то, що свого часу сказав Лешек гр. Борковский в соймі, оспорюючи права Русинів на руску гімназію. Світ може тепер переконатися, хто більше заслугує на назву польонізатора, чи сей, хто стоїть за розвитком і правами нашого рідного руского язика, чи той, хто его відкидає, а в голошені слова скоро, може і при найближшій нагоді послужать за оружа в устах противників Русі!

А чи не бачите он тої мари запропаневої Русі Угорскої, що так і слідом йде за Ад. Добрянським і немов кличе роздираючим голосом: Varre, Varre, redde mihi meas legiones! Сеж живісенький образ того вами проповіданого діла спасеня Русі чужими язиками. Се правда, великі слави зажилав Ад. Добрянський на Угорській Русі, він був, як каже его товариш по уряду Тиса — „der Abgott der Ruthenen Ungarns“, Угорська Русь гляділа на него як на своє світло і своє пристанище, она с. в бодай угро-руска інтелігенція послухала его голосу, пішла за его порадою, відцуралася свого мужичого язика, а хопилася того так званого „общеруского“ язика, повірила его спасамій панславянській ідеї, що розмежує Европу на три царства, — і щож? Заплате і тяжко заплате над тою нещасною Угорскою Русею! Занімали наші Духовнічі, Павловичі, Кралицкі і др., нарід остав ся в темноті, навіть не догадуючися, що там пише той омадаршений „Карпат“ в т. зв. „общерускій“ тарабарщині, а вся інтелігенція помадарщицалася, винародовилася, забула і язик і цілу народність руску і в заложеними руками як та замотилчена віця дивить ся, як мадарщина цілі сотки тисячів руского народа загортає на скріпленім свого мадарского елементу, вириває руске коріне з праруских земель і націплює їх зразами европейского азіатства! І після таких плодів своєї діяльности, після такої минувшости приходить Ад. Добрянський до Галичини апостолувати таке ж евангеліє „відродження“?!

(Дальше буде).

Допись з Лемківщини.

(В справі схизми на Лемківщині)

Случайно попалося мені в руки ч. 4. „Przegląd-у“ б. р. Читаю і очам не вірю. О. др. Дорожницький в своїм „liście do Redakcyi“ між иншим подає факти, що не священики старорускої партії причиною (prawośla-ia“ (як делікатно), а в дійсности причиною шукати деінде. І так в Грабі, де prawoślawny ks. Sandowicz, (з яким респектом!), є парохом загорілий Українець, більша часть „jego trzody“ перейшла на православє а тим часом „w całej okolicy z księżmi staroruskiej partyi, a nawet w niedalekiem rodzinem miejscu x. Sandowicza, w Żdyni, gdzie on dłuższy czas przebywał i gdzie także jest proboszczem starorusin, dotąd nikt na prawoślawie nie przeszedł. Także w TELAŻU... od kilku lat zaczęli zbyt gorliwie służyć Ukrainie ukraińscy wikarzy“ і кінчать о. др. сим: „Proszę Szan. Redakcyę nie wierzyć mi na słowo, lecz postarać się o skonstowanie faktów. Wnioski z faktów będą pewniejsze, niżeli wnioski z głośownych przesłanek, choćby nawet oficjalnych“.

Чиж не справджує ся се, о чім згадувалось вже нераз, що staroruscy księża вину схизми припишуть священикам-Українцям.

Позвольте, о. др., поспитатись вас дещо о „tych faktach“, о яких певно знаєте, бо ставте в їх обороні і то в чужій пресі.

Чи не знаєте, о. др., з якої то партії священики їздили до Грабу святити паску, отворити там читальню Качковського, хто перетримував, переховував академиків Маркових, Кушварів, Колдрів і т. п. у себе, та посилає їх до Грабу людий ятрити? „Proszę Szan. Redakcyi nie wierzyć mi na słowo, lecz postarać się o skonstowanie tych faktów!“

А чи не знаєте о. др., з котрої то партії священики їздили минулої зими з згаданими академіками, агітаторами схизми по вічах по селах, де тепер схизма щирить ся, де они

плюгавили власти духовні і все, що дороге св. кат. вірі?!

А з чий то сіл спішили як на прощу селяни і спішать тепер до Грабу на богослуженя ks. Sandowicza? А задля чого то відбувалася місія в початках грудня м. р. в Ждіні? з чий то сіл люди спорили з о. деканом за „віру православну“, а з чий то парохій селяни в насмішкою а що більше з обуренням (а показували се остенанційно) прислухувалися на місці в Ждіні проповіді на тему „о свойствах св. кат. віри“ і „первенстві Папи?!“ А що то їх охолодило в їх загоріло-сти в ненависти до св. кат. віри? Може би вам о др. сказали на се, — если не знаєте, — акти судові в ц. к. суді і ц. к. старостві в Горлицях, Яслі і Змигороді.

Так, так, о. др. „wnioski z faktów będą pewniejsze, niżeli wnioski z głośownych przesłanek“.

Чи не знаєте случайно, о. др. (а повинністе знати, коли єсте оборонцем), з котрої то партії священики виступають проти схизми, чи, як ви називаєте, православя? против часописий, всяких брошур, розвинених по цілій Лемківщині, а нав'язних схизматичним духом? з котрої то партії священики подавали просьби до Еп. Ординаріату о позволене примирити вернувших з Америки православних, як приказували обіжники? — а з котрої то партії священики приймають їх без найменшої перепони і як ходять слухи, навіть похваляла, і через се бідний нарід утверджува-ли, що то „вшитко єдно“.

Вдоволені гіштесь і ділите ся своєю втіхою з чужою пресою, що села, де „staroruscy księża“, не переходять на схизму. А знаєте, длячого о. др.? Перший лучший Лемковам вияснить: „Чи нап ксьондз, чи з Росії, то вшитко єдно, лем тоти гади Крайні“.

Коди знаєте так добре о всіх відносинах на Лемківщині, то знаєте певно і о тім, що ks. Sandowicz там їде, де ему кажуть staroruscy... Справу сю вже добре обговорено разом з ним. Тепер він в Грабі, перейшло вже село Довге, потім чекає его Ви-сова, Ганчова, Гладивів, Ждіня, бо там ука-інсц księża. Приготовити все, бо в весною приїжджає ще двоє „księżu prawoślawnych“, о чім голосно говорять по селах. Ой щоби есте знали, о др., яка втіха по селах на Лемківщині, що діялися вже сего, за чим так уздихала від літ. Обильні будуть живна з за-сіву księżu...

Правда, запевняють staroruscy księża і хвалять ся, що доки они в селі парохами, то схизма там не буде, — так щось голосять, як ви, о. др., в Przegląd-і. Но се не заслуга їх бо то „вшитко єдно, чи наш, чи з Росії“.

Не дивуюсь Вам, о. др., що такий погляд ваш на „te fakty“ на Лемківщині, споглядаєте певно на ню очами д-ра Мишковського, Лемка, спорідненого з всіми księżmi staroruskiej partyi на Лемківщині, котрому і ОО. Васильяни не до вигоди зі своїми богослуженнями а навіть і публичний культ Пренайсв. Евхаристії.

Правда, ще згадує: Теляж. В шематизмі з 1911 р. написано: Теляжи читальня Качковського членів 50.

Чи не знаєте, о др., до котрих то читальень і з котрої партії проходять часописи нав'язні духом схизматичним, котрої то партії часописи вціплюють любов до „св. рускої віри“ а Наумовича вихваляють як божиче, повинністе знати, бо і ви належите до сего видавничого комітету.

Пишете о Теляжи, що od kilku lat zaczęli zbyt gorliwie służyć Ukrainie ukraińscy wikarzy. Пишете щось так, о др., як говорять Лемки, коли священик говорить о св. кат. вірі „Штот! він буде ту мені гварив о У-країні!“

Так, так, о. др., кінчу словами вашими в „liście do Redakcyi“: Proszę Szan. Redakcyę nie wierzyć mi na słowo, lecz postarać się o skonstowanie tych faktów. Wnioski z faktów będą pewniejsze, niżeli wnioski z głośownych przesłanek, choćby nawet oficjalnych.

Допись з Горлиць.

(Перехід селян в Довгий на схизму).

Селяни села Довгого, що перед двома тижнями перейшли на схизму, не впустили в неділю дня 28. с. м. свого пароха о. Каламу-нецкого до церкви, хотів кілька днів перед тим, коли о. парох ходив по їх хатах „по во

досвятку", приймали его прихильно і обіцяли ходити до церкви.

Пропаганда схизми, як видно з сего, ведеться на Лемківщині обдуманно, потайки, добре організована. По селах не вчуш иншої бесіди, як тільки о „правдивий рускій віри православної“ і о війську російським, що туй, туй прийде лад зробити в краю.

Схизма, здається, має на Лемківщині бит запевнений, коли з Горлицької бурси висилають на днях своїх „воспитаників“ на дальші „студія“ в Росію. Дивно, що о. містодекан яко предсідатель бурси і о. катехит і прочі отці о тім нічо не знають, а може...

Але се нічо не шкодить, бо о. др. Дорожницький напише знова list до redakcyi „Przeglądu“, що „w rzeczywistości przyczyną trzeba szukać gdzieindziej“.

Бідна, бідна, нещаслива тота Лемківщина! Скільки то душ гине марно!

Поінформований.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знайомих.

Політичний огляд.

Заграниця.

Ворохобня на Креті. „Matin“ доносить з Канеї, що оружні відділи Кретійців тягнуть з місця на місце і мордують як християн, так також мусульман. На цілій Креті має панувати повна анархія. Ворохобні збори, що відбули оводі перше засідане, вуміли склонити всі сторони до згоди на се, щоби нове кретійське правительство мало назву „ворохобного правительства“.

„Echo de Paris“ одержало телеграму, по якій народні збори змінити виконну власть в тимчасове ворохобне правительство, котре іменем грецького короля зложило присягу на грецьку конституцію.

Очевидно, що зі сторони Туреччини пороблено всі можливі кроки до здавлення ворохобні.

Італійсько-турецька війна не принесла на суші нічого замітнішого, за те італійська флот та не дармує. Парискі часописи сповіщають про острілюванє французьких портових робіт в Гоейда італійськими кораблями, при чім вбито 40 осіб. Шкода має вносити около 12 мільонів франків. Крім того арештували Італійці 30 інженерів і дописців „Frankf. Ztg“ і „N. Fr. Presse“.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** Ві втерок: руско-кат.: Ксені преп.; римо-кат.: Дороти панни. — В середу: руско-кат.: Григорія Бог.; римо-кат.: Ромуальда.

— **Здоров'є нашого Монарха** є в як найліпшій стані, а мимо того в суботу поширила ся у Львові противна, зовсім неправдива чулка. Цісар прийняв вчора перед полуднем на послуханю міністрів-предсідників гр. Штіргка і гр. Куена-Гедерварого, міністра кравової оборони ген. Георгія і першого шефа секції в міністерстві заграи, справ бар. Міллера. Послухав гр. Куена-Гедерварого тривало три чверти години. Він звітував Монарху про перебіг переговорів, ведених в Будапешті.

— **Вірмено-католицький архієпископ о. Теодорович** обходив сими днями ювілей 25-літнього священства і 10 літе єпископського достоїнства. Хоч достойний ювілей випросив ся від прилюдних торжеств ювілею, все таки духовенство як вірменське, так латинське і руске поспішило численно з желаньями. Явив ся у архієп. Теодоровича також князь нашої Церкви Ексц. гр. Шептицький.

— **Реформа виборча до сойму і правительств.** В урядовій „Gazet-i lwowsk-ij“ читаємо: Супроти суперечних, а по части фантастичних вістей, що вже і в дньовниках знайшли відгомін про становиче і наміри правительств в справі соймової виборчої реформи, можемо впевнити, що внесенє правительственої предлоги могло би наступити аж в пізнішій часі, коли би що до засад сеї реформи осягне-

но між стороництвами порозуміне і лише тоді, коли би по осягненю засадничого порозуміння, оба національні стороництва бажали собі внесенє такої правительственої предлоги або що найменше можна було здогадуватись, що собі сего бажають.

П. намісник в переговорах між предсідниками польських і руских клубів в справі виборчої реформи, обмежує ся до ролі посередника пособляючого успішне переведенє порозуміння.

Посереднича предлога в основних питаннях, змагаюча до вирівняня ествующих ріжниць, представлена п. намісником в его власнім імені, є слідуєча:

1. Участь Русинів в соймі має бути така сама, яку мають в представництві Галичини до державної ради, се є 26 $\frac{1}{10}$ загалу членів сойму.

2. Число руских членів кравового виділу має вносити 2 на 8, евентуально 7 членів виділу.

3. З поміж членів кравового виділу буде визначувати кравей маршалок двох своїх заступників в кравей виділі, одного Поляка і одного Русина.

4. Русинам, які засідають в соймі, має бути признане право вибору руских членів кравового виділу, дальше членів соймових комісій в числі розмірнім до загального числа членів сойму, якіниці право вибору до тих інститутів, до яких сойм вибирає, не нарушуючи однак права застереженого кравовому виділові що до предлог дотичних кравового Банку.

5. В дотеперішній міській курії, а також в майбутній міській загальній курії будуть утворені окремі виборчі округи з посеред тих виборців, що при останній переписи населення, записали руску мову як розговорну мову і буде постановлене відповідне число руских округів, зглядно мандатів.

В курії сільських і маломіських громад заведена буде двомандатова пропорціональна система, яка ествєє при виборах до ради державної, однак із змінами, подиктованими досвідом, щоби уникнути трох, зглядно чотирох виборчих речинців і щоби вибір упростити. Речинців має бути лише два, оден головний, а другий евентуальний для тіснішого вибору.

Процент голосів вимаганий при першій речинці для вибору посла більшости і меншости, має бути знижений. Впрочім великим упрощенем вибору буде се, що на случай прийнята першої точки пропозицій, обшар двомандатних виборчих округів буде значно менший.

7. В кравей статуті буде точно означена винішня компетенция сойму в сій стилізації, на яку згодить ся правительство.

8. В кравей статуті уміщена буде постанова, що організация громади і повітової ради має ся опирати на засаді заступства інтересів, а також постанова, що на случай сполуки двірського обшару з громадою, двірський обшар може собі застерегти виконуванє місцевої поліції.

— **3 соймової салі.** (Докінченє засідання з сьуду). Підчас сильної музики українських обструкціоністів поладжено правительствєнну предлогу в справі водного закона, регуляції рік, справу будови приміщєнь для урядів і державних складів в Галичині і т. д., відсилаючи все до дотичних комісій. Засіданє покінчено дуже інтересно. Коли маршалок дав знак булавою, що хоче промовляти і обструкційна музика втихла, крикнув п. Т. Старух: „Реформа виборча! — пляхтя до дому, тьмусить люд прийти!“ — На се відповів маршалок: „Я не на те стукав, щоби п. Старух говорив, лише щоби я говорив. П. Старух стукає для себе а я для себе“. — Слідуєча засіданє відбуде ся дня 9. с. м. Дневний порядок розішле маршалок послам поштою.

— **Російська пропаганда в Галичині.** „Kurjer lwowski“ (ч. 63) подає: З Перемишля пишуть нам, що в тамошнім повіті обіймає російська агітація широкі круги серед темних мас руского селянства. Агітаторів не бракує. В останних часах парох в Хлібовичах сьвірських, в часі Служби Божої вигословив проповідь на тему близького кінця панования Австрії у східній Галичині і недалеко висвободження Руси з неволі царем ітд. Рівнож ходять глухі вісти, що в громадах повіта, особливо в тих, що одурманені москвофільством, приготавляє ся більша скількість переходів на православє.

— **Шпійонська афера.** В справі арештованої

оноді в Кракові під замітом злочину шпійонства Ант. Кручиковської доносять, що була она дійсно російським шпійоном, висланим до Галичини варшавським генеральним штабом за фальшивим пашпортом. Замешкала она в Кракові в однім з приватних домів, спроваджувала до себе вояків, обильно їх частувала і розпитувала про близші подробиці краківської кріпости. Доходження мали ствердити, що правдиве єї імє є Ева Вуйціківна, родом з тарнівського повіта, в Галичині. Слідство виказало, що в другій половині сїчня с. р. она виїхала до Росії в товаристві дезертира австрійської армії, Фр. Досталє, свого приятеля, котрий був підфіцїром при артилерії в Кракові і був відтак адеградований. Досталє вступив в Росії до шпійонської служби. Говорять, що справа Кручиковської Вуйціківної і Досталє є в певній звязі зі справою арештованого в літі с. р. в Кракові Богусл. Кушля, котрий був також дезертиром австр. війська і вступив до шпійонської служби в варшавській охрані.

Досталє і Кушель, оба Чехи, були добрим приятелями і вели між собою живу переписку. Зачувати, що Вуйціківна прийїхала до Кракова в певно особливому інструкціє, було їй іменно порученє виконати при помочи привднаних людей влом до військового заряду і викрасти військові пляни, однак виконаню сего пляну перешкодило єї арештованє. Слідство виказало також, що варшавська охрана і генеральний штаб в Варшаві приймає до шпійонської служби всїляких підварілих людей адеградованих і дезертирів австрійського війська.

— **До чого доводить ересь?** В Лоді, де як звісно, найсильніше поширена секта мариявітів, мариявітки, що виділили ся в окрему секту, пропагують страшне богохульство, іменю, що св. Тройця складає ся з Христа — Ковальського (так називає ся єпископ мариявітських єретиків), св. Духа — Прухневського (також єпископ) і Бога Отця — Голембівського (також єпископ). Нова секта задумала розп'яти на хресті (!) Ковальського, щоби він воскрес і оправдав науку своєї секти. Для сповнення пляну окружило 30 мариявіток Ковальського підчас зборів секти і поставили єму пропозицію, щоби сам себе розп'яв. Ковальський не хотів на се згодити ся. Тоді почали мариявітки окружати Ковальського і, Бог зна, до чого було би дійшло, наколи би в сю справу не вмішала ся була поліція.

— **Тверда натура.** В місті С. живе емеритований урядник, який що року на Йордан кушає ся в Пруті. Але ще твердої натури є одна 40-літна убога вдова в селі Кушанівці, ушпійського повіту в Росії. Она цілу зиму ходить легко одягнена і боса. Босою ходить до церкви і вастоку там до останка.

— **Мість.** В Парижі застрілив з невідомої на разі причини 40-літний банковий касиєр Камбоа свою 60-літню господиню. Єї 16-літна дочка вирвала убийникови з руки револьвер і влучним стрілом убила єго на місци, після чого зголосила ся на поліцію.

— **Замах з мести.** Др. Занд, кандидат адвокатури в Чорнівцях, був заручений з п-єю Шметерлінг, учителькою 4-кл. женської школи. В останних часах дівчина зірвала з ним, а се так єго розлютило, що в суботу перед полуднем виконав на неї замах. Вбіг до класи і в очах учениць обляв свою сулжену вітривольом та зранив єї в лице пощипаннями. На крик нещасної дівчини збігли ся інші учительки і відвезли тяжко покалічену товаришку до шпиталю.

Оповіді.

— **Репертуар руского театру у Львові.** (Салє „Глязди“, ул. Францішканська 7. Початок о год 7. вечером).

Ві втерок 6. лютого „Борці за мрії“ народний втерок в 4 діях І. Тогобочного.

В середу 7. лютого другий раз „Оповіді Гофмана“ опера в 4 діях з прольогом Офенбаха.

В четвєр 6. лютого „Золоте руно“ драма в 3 діях Ст. Пшибишевського.

В п'ятницю 9. лютого „Міра Ефрос“ образ з життя Жидів зі співами і танцями в 5 діях Як. Гордіна.

В суботу 10. лютого другий раз „Циганська любов“ оперета в 3 діях Фр. Легара.

— **3 Сокаля.** Кваліфікаційні іспити для учителів і учительок народних шкіл перед ц. к. іспитовою комісією в Сокалі зачнуть ся дня 22. лютого 1912. Речинєць зголошеня до 17. лютого.

— **Вечерниці в Станіславові** відбудуть ся в неділю, дня 11. лютого с. р. в комнатах „Ру-

ської Бєсїди“ ул. Собіського, ч. 18. о год. 8. вечером. Вступ від особи 2:20 К. пп. академики 1:10 К. Стрій сьвяточний. „Українська Молодіж“ і „Секция У. С. С.“ в Станіславові сьуть хїба достаточною запорукою, що забава ся вийде гарно.

Наука, умілість і письменство.

3 руского театру. „Паливода“, комедия зі співами і танцями в чотирох діях Карпенка Карого. Вчерашня вистава „Паливоди“ згромадила в салі „Глязди“ повно людей так, що всі місця були заняті. Та саме складає ся так, що коли дописує публіка, то вистава штуки полишає дуже багато до бажаня. Передовсім у такій салі, де між видцями а сценою дуже малий простір, треба старанно подбати о схарактеризованє дїєвих осіб, бо в противнім случаю навіть мало вибаглива публіка навіть на хвилю не попаде в ілюзію, а головню тоді, коли артисти не підходять до висоти своєї задачі. Так само дуже багато дало би ся сказати на адресу режисерії, бо артисти часами не знають, що з собою почати, що зробити з руками і т. д. Хоч ціла комедия відбуває ся в 18-тім столітї, то вчєра з вистави не мож було сего догадати ся.

Найкрасше виявив ся із своєї ролі п. Юрчак (Харко Ледачий). Кожний рух, постава були такі природні, без найменшої пересадї, що справді мож сьміло сказати, що сей артист крім вродженого таланту завдає собі праці, щоби й таку слабу штуку своєю власною творчістю піднести до артизму. Добре грав також п. Стадник (Граф), хоч троха за великий шармант на 18. вік та за штивний. Найслабшим місцем єго гри було оповіданє про новоуложений плян, зачатод плавне, тому більше подобало на деклямацію. За те маршалок Графа, Гавєнда, і Клим, конюший, жених Домці зовсім не достроїли ся до своєї ролі, дуже часто безпильно балаясували по сцені. П. Клим в кількох місцях виривав навіть п. Рубчакову (Домця) в трудне положенє, що як звичайно своєю грою чарувала публіку. Інші ролі є поменші та виїшли менше або більше вдатно.

Та саля ходила реготом і по кожній дїї оплескувала горячо. Справді невибаглива аудиторія.

Б.ж.

Олександр Барвіньський.

Додаток до „Споминів з мого життя“.

Листи П. Куліша, писані до мене.

LX.

Високоповажний Добродію Олександрє Григоровичу!

На простий Ваш лист відписав я зараз, та не знаю, чи одержали.

500.000 кгульденів и 50 кгульденів 21 крейцар виставлені метафорично, щоб показати, як круглу сумму придбав своїми працями Пуллой і яким дрібним ліком вилічує хиби єго львівський сьнершон.

Про „зайште“ шкода й говорити. Коли б се було слово польське, то у ляхів би було zajązdzę, так як у нас зайшов и т. д.

Яким робом виріс народ, мовляли Римляне, таким мусить себе і піддержувати; а ми скажемо: Яким робом знівечив єєн себе, тим робом більше не ходи. Ми знівечили себе такими видумками, як мідяні бики, замуровуванє героїв наших живцем и стовби, инквизиція їх самих, їх жен и діток серед Варшави, вирівнуванє стрічної русі в походах жолнірських за те тільки, що вона русь; гушення коронного гетьмана на Україну, щоб вигубити русь до ноги по московську границю (1630. Льв. Лят.), жидівська наруга над церквою серед оружного козацтва, пропаганда тенденційних дум про се в XVII. ст. и обпирання на сі ніби нехибні свідочтва историчні в XIX, видумуванє цілих літописів и таких историчних документів, як универсал Острици и білоцерк. унів. Хмельницького, свячені ножі, золота Катеринина грамота и пр. Годі ж уже безобразничати!

Пишете, що у „первому періоді козацтва“ козаки представлені культурниками, а зовсучувались вони, набравшись шляхецького та

боярського духу etc. Як раз навіаки! Косинський, Наливайко, Бородавко, Павлюк і tutti quanti були розбійники такі ж, як і Хмельницький, а почали козаки дбати про культуру тільки тоді трошки, як зазнакомились на шляхтою через її перевертнів та з боярами через покровенство.

На бідного Шайноху шкода озиратись. Африка і Америка мають своє право, а ляхи своє. Comparaison n'est pas raison. І тепер ще такі навіть люде, як Александер Яблунівський (Zródła dziejowe), озируються на нас, яко на козацьких потомків, ніби ми глибше розуміємо козачину. Та се річ широка.

Вибачайте, що довів Вас до такого клопоту, не сказавши на самперед, що напечатую стих до Шекспіра. Хапаємось господарювати. Тим і не можна було цілий тиждень послати по Ваш лист, що лежав на почті, яко рекомандований (бо написано на нем синім олівцем 7 (доплатити 7 к. до 5 крейц.). Та ще в повісті було написано не с Тарнополя, а з Варшави. Так я й не знав, що се лист од Вас, любий Добродію.

Велико дякуємо Вам обом за гостинність, та мупу признатись, що не здужаю, і памі моя ведуге, а на Броди дорога ближча.

Коли ляхи випруть нас коліном зі Львова, то мати муть рацію: бо звідкіля їм знати, що я шукаю правди і рад зречтись учорашнього твору, коли зрозумів сьогодні, що ганив кого неправо.

Посилаю новинку¹⁾, витату з газети. І тут кругом народ козакує на жидях, дарма що бунтовників похпано. У газетах далеко не все печатають²⁾. „Наслідник розбійський“! Якось там та напечатано Шекспірові Твори, хоч і не всидимо ві Львові. Та ще не впроаємось у хуторі тиждів за два.

Щиро до вас прихильний

П. Куліш.

1881, вересня 23³⁾.

LXI.

Високоповажаний Добродію,
Пане Александре.

Любо мені було читати Ваші споминки про наші давні давна. Залюбки спогадую собі, як ми бесідували в Ваших Паноццях і Пані маткою в Шляхтинцях під липами, мов із Викфільським священником або з оцем Фосової Луизи. Дякувати Вам за поздоровлення з тими літами, котрих ми доживаємо по заслугі перед батьками. Оце ж подобає й Вам дожити до великих старощів, котрі мені прихильно пророкує.

Веселить мене й мою Пані звістка про Вашу читанку, що, мовляете здорові, виявлює поступ нашого вікування. Не даремно ж бо ми з Вами, Галичанами, подиваємось на поприщі древній Русчини. Бо й сама реакція декого в нас і в Вас потрібна до прогресу, так як, по Апостолю, довлієть быти и ересем⁴⁾.

Про Мартиніяна допытывавсь я в моїх бардів старосвіщини, та й не допытавсь нічого. Коли під сим ім'ям розуміти Мартіна Римлянина, то може се Мартин з Олькуші, знакомий професор краківської академії, що вславився проектом нового календаря, так описав названого Григоріанського. З Кракова слава його перейшла, певно, в Київ, а там, де й до Петра Могилі бували такі, що славили римську унію і наворачали на неї бурсацтво: воно ж то, може, й пронесло в неписменному народі великого реформатора Византийчини, Мартіна Римлянина, яко spem magnam futuri. Та хто его знає, чи було воно так справді!

„Історію Возсоединенія Руси“ не веду я далі, а перероблюю, скільки моєї мого з середь хуторного безлюддя; бо й самий перероб я тільки програму собі мовчки. Програму переробу не повну ще скомпонував я під назвою „Отпаденіє Малороссіи отъ Польши (1340—1654)“ і напечатав у журналі „Чтенія в Императорскомъ Обществѣ Історіи и Древностей Россійскихъ“. Журнала сего входить що року чотирі великі книги, і коштують вони, здається мені, тільки 4 рублі, — ні бо: у Москві 5 р., сь пересилкою 6 р., а за границю, певно, й дорожче.

Мої три томи ввійшли в 2-гу, 3-ю і 4-ту книги сего року, і окреме виписати їх, сих книг, не можна. Та в мене будуть одбитки моїх томів, даж я Вам і пришлю з Москви чи сь Петербурга; лагоджусь бо

там зівувати, щоб довести свою „Історію“ до кнця, коли сподоблюсь благословення пятої заповіді. Дякувати Богові, читаю й пишу без окулярів. Носив окуляри про далеке вбачанне, та оце вже другий рік, як згубив пораючись із сокиркою в молодому березняку. Працював по адамовські, в полі, що й не постеріг, коли мої золоті очі зачепились за хворостину. Спершу не добре було мені в полі й леваді без окулярів, а тепер став и в далечині так бачити, що, вернувшись до столиці, начеплю собі хіба лорнетку про картинні галереї. Оце ж то й дає мені надію переслєбізувати три томи „Історіи Возсоединенія Руси“ та розвести про се мову томів на девять, на вшанування девятих сестер, моїх богинь. А поки доберусь до великих бібліотек і архивів, компонує собі дещо хуторне, як той мовляв хитро-мудро й невеликим коштом. Зробіть ж мені, старий Приятелю, ласку, сповістіте мене ось про що:

1. Який штат має при собі в Святому Юрі чернець-митрополит: чи чернець?

2. Крылошане, се мабуть, жонаті попи. Коли так, то як вони при Святому Юрі містяться? Де живуть их семі?

3. Які стосунки в крылошан із митрополитами чернечим штатом?

Прошу Вас овідчити мое вшанування Вашій дружині, дякуючи їй за спомини про мене. Пані моя вітає Вас обох щирим серцем.

Хотіли б ми довідатись, як Ви живете в Львові; чи маєте яку посаду чи так собі пробуєте? Скільки діток у Вас, и чи дорбелі вже? И що навкруги Вас діеця?

Щиро прихильний до Вас

П. Куліш.

1889, липня 28:

Хутір Ганнина Пустынь,
під Борзною.

¹⁾ Куліш прислав отсю новинку: „Заря (кіевская) № 206. Изъ Краснаго хутора, золотонешского уѣзда, полтавской губ. намъ пишутъ: Въ ночь съ 14 на 15 сентября въ нашемъ хуторѣ собралась толпа казаковъ изъ сѣдѣнаго села Панекаго и совершила нападеніе на экономію зажиточнаго еврея Рувинскаго. Такъ какъ 27 августа отъ поджога сгорѣли два дома Рувинскаго, двѣ мельницы и все его имущество, то нападавшіе набросились на повозки, сняли съ нихъ колеса, побросали въ Днѣпръ вѣсы и гири, разбросали и растоптали скверды хлѣба и затѣмъ напали на рабочихъ съ ближайшихъ берлинъ и поколотили ихъ, не разбирая ни русскихъ, ни евреевъ. Послѣдніе скрылись въ ближайшую рощу, кромѣ одного, который, лишившись шубы, былъ измученъ и брошенъ въ Днѣпръ, откуда едва спасся. Изъ крестьянъ фурциковъ пострадали три человека. Обо всемъ случавшемся заявлено было исправнику, по приказанію котораго на мѣсто происшествія явился городской надзиратель. Слѣдствіе начато.

²⁾ На нас самих готовився тутешній Наливайко, та вхоплено. А Бог знає, чи ще й виберемося благополучно из між сих двигателей культуры, що й на самих себе кидающая, як собаки.

³⁾ З Мотронівки. — Ол. Б.

Телеграми

з дня 5. лютого.

Берлін. (ТКБ). Прибув тут вчера incognito в переїзді до Петербурга чорногорский король Микола I, з сином Петром.

Париж. (ТКБ). Французское правительство зажадало в Царгороді вясненія подій в Голєйді. Французскій пандирник з Червоного моря дістав приказ, забрати з Голєйди французскихъ горожан.

Рим. (ТКБ). „Tribuna“ доносить, що ген. Канева вїхав з Триполітані до Риму, щоб нарадити ся з правительством.

Пекін. (ТКБ). На шляху Шангай-Квантун завалив ся міст, а поїзд з Мукдена провалив ся в пропасть. Ближихъ вїстий нема.

Артистична переплетня книжок

Львів, Ринок 10, дім тов-а „Просвіта“

приймає в переплет:

всякого рода наклади.

Книги торговельні і бюрові.

Книги церковні, Євангелія.

Книги бібліотечні і т. п.

Сталим відборцям і братствам церковним уділяє

кредиту.

!!! Купуйте !!!

одобренній Радою шкільною кравною і видавничим „Видавництва Чина св. Василя В.“ в Жовкві підручник

А-ра Богдана Барвіньського п. з. „Оповідання з рідної історії“.

Підручник обнімає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кредитовій папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего 2 К 20 с.

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середніх шкіл і дає шкільній молодіжці вперше повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників І класу середніх шкіл, але при недостаті иншого підручника й для учеників виших класів, для руских виділових шкіл, для семінарий і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народних і виділових учителів.

Надає ся він до науки в дівочих та хлопських бурсах і інститутах, а і за своєї приступності також для наших читалень, для селян і міщан. З хісною може поняти ся з него нашої історії й кожний освічений Русин, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарні Наук. Товариства ім Шевченка“, Ринок 10.

Першорядна ПИСАННЯ ШКОЛА на МАШИНІ

Хорберт Єрліх Львів, площа Смольки 4.

Склад машин до писання і американських уладжень бюрових.

(50)

З публичної ліцитації, походячі нові меблі продають ся по слїдуючих цінах: Сецесійний креденс К 45, отомана К 26, шафи К 39, спальня К 190, їдальня К 140, столи К 9, уладження кавалерської кімнати К 120, плюшеві сальони К 90, магонізовані сальони К 180. Крім сего чимало образів, крісел, столів, шаф, кресел, канап, століків, занавіс і фіранок. — **ДОРОВЕ!** ул. Ліндога ч 7 (бічна Коперника).

По озумінє з провінційного листовне. УВАГА! Наше підприємство кукує і посередничать в продажі меблів з приватних домів, з конкурсних і спадкових мас — приймає уся обстанова до переходування. (12—31)

Перша найбільша 25 покоїв богато заосмотрена

Розклад їзди залізниці у Львові.

Відїзд з Головного двірця до:

Приїзд на Головний дворець з:

рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі		рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
3:40	8:22*	2:45*	7:00*	11:10	Кра ова	5:50	9:00*	—	5:48	9:50
—	8:45	6:05	7:30	12:35*	Кракова	7:30	10:15	1:30*	8:25*	2:22*
—	—	5:46	—	—	Мшани	—	—	—	7:15	—
—	—	3:50	—	—	Ринне а	—	—	1:10	5:40	—
6:15	10:40	2:18*	8:46	11:13	Підволочиск	7:20	11:55	2:10*	—	10:30
—	—	2:35	8:38*	—	Красного	—	8:08*	—	10:10	—
6:01	9:15*	2:20*	—	10:48	Чернівців	8:05	—	2:05*	—	9:34
—	9:37	—	—	2:50*	Чернівців	—	—	5:52	6:26*	12:05
—	—	3:05	—	—	С. Анїєльска	—	10:25	—	—	—
6:00	—	—	6:29	—	Колом. І	5:45	—	—	—	—
7:30	—	1:45	6:50	11:25	Стрия	7:28	11:40	3:45	—	11:00
6:35	—	1:45	6:50	—	Лавочного	7:28	11:40	4:25	—	11:00
6:35	9:05	3:40	—	10:40	Самбора	8:00	9:58	1:40	9:00	—
6:35	—	2:28	7:49	11:35E	Рави р. Брухович	7:33	—	1:26	8:00	—
6:06	7:22	—	—	11:35E	Брухович	—	—	—	—	—
6:20	—	—	—	6:00	Яворова, Янова	8:15	—	4:30	—	—
6:18	—	—	6:16	—	Підгайців	—	11:15	—	10:20	—
6:58	—	—	6:16	—	В. няків	—	11:15	—	10:20	12:16K
6:50	—	2:50	—	—	Стоянова	—	10:04	—	6:30	—

Відїзд з Підзамча до:

Приїзд на Підзамче з:

6 30	11-01	2-33	9 09	11-33	Підволочиск	7-01	11-3	1-55*		10-13
—	—	2-52	8-51*	—	Красного	—	7-49*	—	5 16	—
6-12	—	—	6-30	—	Підгайців	—	10-54	—	8 52	—
6-12	—	1-30	6-30	10-40K	Ринник	7-26	10-54	6-24	9-57	12-00K
8-12	—	—	5-38	—	Стоянова	9-42	—	6-11	9-57	—

Відїзд з Личакова до:

Приїзд на Личаків з:

6:31	—	—	6:51	—	Підгайців	—	10:36	—	9:36	—
6:31	—	1:49	6:51	—	Винник	7:08	10:36	6:06	9:36	11:43

* поспішний поїзд, поїзд поки що не їдять. Е лише в неділі, К в суботі і неділі.

Асекуруйте своє майхо від огню

в „Дністрі“!

Кожний Русин повинен асекуровати ся від огню, щоб на слўчай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народу.

дий Русин повинен асекуровати ся тільки в рускім товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекураційного, тільки один

„ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпечення селянських будиноків.

„ДНІСТЕР“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„ДНІСТЕР“ оцінює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двох господарів на оцінителей.

„ДНІСТЕР“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

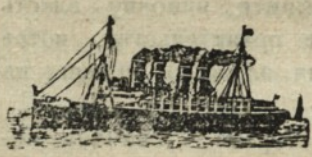
Люди асекуровані в „ДНІСТРІ“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1911 року 3,353.305 корон.

„ДНІСТЕР“ приймає обезпечення на житє у всіх догідних комбінаціях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНІСТРІ“ можна обезпечити від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векслі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

ДО
АМЕРИКИ
КАНАДИ

найліпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99.

Ціна переправи кораблем 200 корон за дорослі особи разом з поголовним податком, а 110 К за діти понизше 12 літ з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТІВ:

Франконія з Реки (Фюме) 14. лютого.

Ультонія з Реки 21. лютого.

Ляконія з Реки 2. марца.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найскорші і найвеличавіші пароходи на світі:

Люзітанія, дня 17/2, 9/3, 30/3, 27/4, 18/5.

Мавританія, 2/3, 21/3, 13/4, 11/5 1912.